

**Ομιλία του Προέδρου της Ε.Θ.Ε.
Αντιναυάρχου (ε.α.) Ξ. Μαυρογιάννη Π.Ν.
σε πολιτιστική εκδήλωση στο Πολεμικό Μουσείο, στις 20-3-2006**

«Οι Έλληνες και η Θάλασσα»

Μια μέρα του Νοέμβρη βρισκόμουν σ' ένα κάβο κοιτάζοντας στο πέλαγος, προς το νοτιά. Ο ουρανός βαρύς, φορτωμένος από μαύρα σύννεφα είχε κατέβει χαμηλά. Όπου νάναι θάφερνε βροχή. Στο βάθος ένα τρεχαντήρι πάλευε με τα κύματα και τον άνεμο, μια γερή σοροκάδα. Ξαφνικά χάθηκε πίσω από ένα γκρίζο τείχος που το κατάπιε. Ήταν η βροχή που ερχόταν.

Φεύγοντας βιαστικά, στο μυαλό μου ήρθε η εικόνα των ναυτών του τρεχαντηριού που τα είχαν βάλει με τα στοιχεία της φύσης. Φαντάστηκα, πως πριν απ' αυτούς, άλλοι, οι πρόγονοί τους, έκαναν τον ίδιο αγώνα με άλλα πλεούμενα, τα ομηρικά πλοία, τις τριήρεις, τους δρόμωνες και σήμερα τα μικρά ή μεγάλα «θηρία» που παλεύουν στους ωκεανούς. Μια συνεχής πορεία μέσα στους αιώνες, ο ίδιος πάντα αγώνας του ανθρώπου με τη θάλασσα. Και όλοι αυτοί ήσαν Έλληνες...

Η γνωριμία του ανθρώπου με το νερό πρέπει να έγινε αρχικά στις λίμνες και τα ποτάμια και μετά στη θάλασσα. Οι άνθρωποι που ζούσαν κοντά σε λίμνες και ποτάμια, πρώτοι αυτοί, θα ανέβηκαν σε κορμούς δέντρων που έβλεπαν να επιπλέουν και να παρασύρονται από το ρεύμα. Παραδόσεις, συνδυαζόμενες και με υποθέσεις, φέρουν τους

Πολυνήσιους με μονόξυλα και πιρόγες και τους Κινέζους με ζόνγκας να ταξίδεψαν το 6000-5000 π.Χ. στα μακρινά νησιά του Ειρηνικού και τη Θάλασσα της Κίνας, είτε για μετανάστευση, είτε για μεταφορά προϊόντων.

Την ίδια εποχή μονόξυλα πρέπει να ταξίδεψαν στο Αιγαίο και την Αν. Μεσόγειο, όπου αφθονούσαν τα δάση στις ακτές και τα νησιά. Όμως, ανασκαφές που έγιναν το 1967-1969 στο σπήλαιο Φράχθι της Ερμιονίδας (απέναντι από την Ύδρα) ανακάλυψαν εργαλεία από οψιδιανό λίθο, ένα ηφαιστειακό γυαλί, που υπάρχει στον ελληνικό χώρο στη Μήλο, στην Αντίπαρο και στο Γυαλί (κοντά στη Νίσυρο). Οι επιστήμονες με ραδιοχρονόμετρηση με τον άνθρακα 14 που έκαναν στο πέτρωμα αυτό, διαπίστωσαν ότι ήταν ηλικίας 9.500 χρόνων, δηλαδή πριν από 7.500 χρόνια π.Χ. (μεσολιθική εποχή) κάποιιοι ταξίδευαν από τη Μήλο στην Ερμιονίδα, 70 μίλια απόσταση. Επιστημονικά, η ανακάλυψη αυτή μπορεί να θεωρηθεί η πιο παλιά, παγκόσμια, ένδειξη για τη μεταφορά αγαθών από τη θάλασσα.

Στο Αιγαίο συναντάμε, ιστορικά, τους αρχαιότερους ναυτικούς στη θάλασσα που μπορεί να θεωρηθούν μακρινοί προπάτορες των ναυτικών της Ελλάδας, με πρωταγωνιστές τους Κυκλαδίτες (3000-2000π.Χ.), τους Μινωίτες (2000-1500 π.Χ.), τους Μυκηναίους ή Αχαιούς (1600-1100 π.Χ.) και τους «Λαούς της Θάλασσας» (12^{ος} π.Χ. αιώνας). Υπήρχαν βέβαια πριν απ' αυτούς οι Αιγύπτιοι και οι Ασύριοι, αλλά αυτοί τότε ήσαν ταξιδευτές στα ποτάμια και όχι στη θάλασσα.

Στην ακμή των Αχαιών η αργοναυτική εκστρατεία αποτελεί το πρώτο ναυτικό κατόρθωμα των Ελλήνων που μας διέσωσε ο Απολλώνιος ο Ρόδιος, ο μύθος και η παράδοση. Ο Ιάσων, μαζί με τους Διόσκουρους, τον Ορφέα, τον Πηλέα, τον Θησέα – 54 συνολικά γόνους βασιλέων και θεών – ξεκίνησαν με την Αργώ από την Ιωλκό στην Κολχίδα για να πάρουν το «χρυσόμαλλο δέρας», δηλαδή του κριαριού το τομάρι με το χρυσό μαλλί.

Η εκστρατεία της Τροίας – πάλι την περίοδο των Αχαιών – περιγράφεται στα δύο άφθαστα έπη του Ομήρου: την Οδύσσεια και την Ιλιάδα. Η Οδύσσεια, εκτός από τα άλλα, είναι ένα καθαρά ναυτικό κείμενο. Προϋπόθεση για τα Ομηρικά Έπη υπήρξε η θάλασσα με επακόλουθο τα αθάνατα έργα των Μεγάλων Τραγικών.

Ο μύθος θέλει τον Έλληνα πρωτοπόρο ταξιδευτή στο γαλάζιο πόντο. Κατανίκησε μέσα του τις δεισιδαιμονίες και το φόβο για το άγνωστο και τον κατέκτησε με το θάρρος του, τον υπέταξε με την τέχνη του. Άλλοτε σαν πολεμιστής που έφραζε με τις τριήρεις του τα περάσματα και τσάκισε τους βαρβάρους. Άλλοτε με τα ειρηνικά σκάφη των εμπορικών του στόλων που αυλακώνουν τις θάλασσες μεταφέροντας τα αγαθά ανά την οικουμένη.

Η γοητεία και η απεραντοσύνη της θάλασσας με τη μυστηριώδη έλξη της, φλόγιζαν τα στήθη των Ελλήνων από τα πανάρχαια χρόνια.

Οι αγώνες των Ελλήνων κατά των Περσών για να προασπίσουν την ελευθερία τους επέτρεψαν να περάσουν από την «εφηβική ηλικία» στην ωριμότητα, να αποκτήσουν συνείδηση της δύναμής τους και να δημιουργήσουν τον κλασικό πολιτισμό, του οποίου οι αρχές και τα ιδεώδη αποτέλεσαν τα θεμέλια του σημερινού ευρωπαϊκού πολιτισμού, επειδή ακριβώς οι Έλληνες έζησαν και δημιούργησαν σε μια ελεύθερη κοινωνία. Ένα μεγάλο μέρος από τις υλικές και πνευματικές βάσεις που θα δομηθεί το «ελληνικό θαύμα», ο κλασικός πολιτισμός, βρίσκεται πάντα στον αιγαιακό χώρο των νησιών και των πόλεων των Δυτικών παραλίων της Μικράς Ασίας.

Στη ναυμαχία της Σαλαμίνας τα «ξύλινα τείχη» έσωσαν, όχι μόνο την Ελλάδα, αλλά και την Ευρώπη από τη δουλεία της Ανατολής. Αποτέλεσε δίδαγμα για τους λαούς και

αποτελεί την αφετηρία της παγκόσμιας ναυτικής ιστορίας. Ο Πλούταρχος στο βίο του Θεμιστοκλή, έγραφε : «Ουθ Έλληνιν ούτε βαρβάροις ενάλιον έργον είργασται λαμπρότερον ».

Στις κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου πολύτιμη υπήρξε η θαλασσινή συμβολή. Παρ' όλον ότι η αγωγή του μεγάλου στρατηλάτη δεν είχε σχέση με τη θάλασσα, στην ουσία δεν υπήρχε μακεδονικό ναυτικό, εν τούτοις κατά χρονικά διαστήματα χρησιμοποίησε ναυτικούς σχηματισμούς για τις κατακτήσεις του από συνεισφορά, πρόθυμη ή αναγκαστική, των διαφόρων πόλεων, ελληνικών ή ξένων.

Ο περίπλους της Μεγάλης Ινδικής Θαλάσσης από τον Νέαρχο, ναύαρχο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, αποτελεί μία από τις ναυτικές περιπέτειες που τιμούν την ανθρώπινη τόλμη και δοξάζουν τον Έλληνα ναύτη.

Με την πάροδο των αιώνων το Αιγαίο και η Ανατολική Μεσόγειος εξελίσσονται σε θάλασσα του Ελληνισμού. Νέοι θαλασσινοί δρόμοι ανοίγονται από τους Έλληνες. Το εμπόριο και οι πολιτιστικές ανταλλαγές ακμάζουν. Οι γνώσεις, οι επιστήμες, η τεχνολογία, κινούνται με κύριους φορείς τους Έλληνες και Φοίνικες ναυτικούς. Με την ελληνιστική περίοδο και την περαιτέρω ανάπτυξη της ελληνικής ναυτιλίας, ο ανθρώπινος πολιτισμός παγκοσμιοποιείται. Η θάλασσα (Αιγαίο –Ανατολική Μεσόγειος) εξακολουθούν να παίζουν το συνδετικό και εξισορροπητικό τους ρόλο ανάμεσα στα μεγάλα κρατικά ελληνιστικά συγκροτήματα (Μακεδονία, Κράτος της Συρίας, Αίγυπτος) και να διατηρούν έτσι τη σημασία τους, πολιτική και πολιτισμική, στην Ανατολική Μεσόγειο.

Όμως και κατά τους αιώνες της Ρωμαϊκής κυριαρχίας που ακολούθησε, πάλι οι Έλληνες ναυτικοί συνεχίζουν να παίζουν σημαντικό ρόλο στα ναυτικά δρώμενα του Mare Nostrum.

Έτσι φθάνουμε στο Βυζάντιο όπου οι Έλληνες, κληρονόμοι πλέον και θεσμικά της αυτοκρατορικής ιδέας, συνεχίζουν με όπλο τη ναυτοσύνη να αποτελούν φορέα και υπερασπιστή της προόδου. Η Κωνσταντινούπολη, η «Νέα Ρώμη», και η ανακήρυξή της ως πρωτεύουσας του ανατολικού τμήματος της Αυτοκρατορίας, στην πράξη οικονομικής, διοικητικής και πολιτισμικής πρωτεύουσας ολόκληρης της Αυτοκρατορίας, καθορίζει και τη νέα λειτουργία του αγκυραίου χώρου.

Στην καινούργια ιστορική οντότητα που δημιουργείται, τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, ο ρόλος του αιγαιακού χώρου με τις προεκτάσεις του στην Ανατολική Μεσόγειο, θα γίνει πολλαπλός και, για ορισμένες τουλάχιστον περιόδους, σημαντικός.

Στη χλιετή ζωή της Αυτοκρατορίας σημαντικό ρόλο έπαιξε το Ναυτικό της. «Χωρίς τον υγρό αυτό θώρακα δεν θα εύρισκε ο πολιτισμός άσυλο από το ξίφος των βαρβάρων», γράφει ο γνωστός Γάλλος ναύαρχος και ιστορικός Jurien de la Graviere. Η παρακμή της Αυτοκρατορίας έφερε, άλλοτε αναγκαστικά και άλλοτε ηθελημένα, την παραμέληση του Ναυτικού και όταν αυτό που αποτελούσε την ασπίδα της έσβησε, φυσικό ήταν το Βυζάντιο να γίνει πιο τρωτό και τελικά να σβήσει. Λειτουργήσε δηλαδή ο νόμος της αλληλοεξάρτησης. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η παρακμή της Αυτοκρατορίας οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στην παρακμή του Ναυτικού της.

Με την πτώση της Βασιλεύουσας ο Ελληνισμός μπαίνει σε μια περίοδο ιστορικής κρίσης. Για άλλη μια φορά όμως η θάλασσα και η ναυτική αξιοσύνη των Ελλήνων θα τους βοηθήσουν να βγουν απ' αυτή.

Ο αιγαιακός χώρος και οι άμεσες προεκτάσεις του στην Ανατολική Μεσόγειο συμμετέχουν στην αντίσταση του Ελληνισμού εναντίον των κατακτητών, αντίσταση που εκδηλώθηκε από την πρώτη στιγμή και συνέβαλε στη διατήρηση και την περαιτέρω ανάπτυξη και διασαφήνιση της εθνικής συνείδησης.

Οι Έλληνες, δειλά στην αρχή και με ταχύτερους ρυθμούς αργότερα, παίρνουν και πάλι στα χέρια τους τον έλεγχο του Αιγαίου και των θαλασσινών δρόμων του. Αρχίζουν να ελέγχουν τη διακίνηση των προϊόντων επιβεβαιώνοντας για μια ακόμη φορά τη θαυμαστή σχέση τους με το υγρό στοιχείο.

Οι Τούρκοι όταν έγιναν κύριοι στα παράλια της Μικράς Ασίας χρησιμοποίησαν αναγκαστικά τους Έλληνες. Ξένοι προς το υγρό στοιχείο χρειάζονταν τους Έλληνες. Για τους Έλληνες από την άλλη πλευρά, η καταφυγή στη θάλασσα ήταν ανάγκη αλλά και πεπρωμένο. Η γη τους, στα νησιά κυρίως, ήταν λίγη και αυτή άγονη ή ρημαγμένη από τους αδιάκοπους πολέμους και τη ληστεία ή τις επιδρομές των πειρατών. Οι Τούρκοι πρόθυμα την παραχώρησαν στους Έλληνες να ταξιδεύουν, να εμπορεύονται, να χτίζουν καράβια.

Με την πάροδο του χρόνου οι Έλληνες μάκρυναν τα ταξίδια τους, μεγάλωσαν τα καράβια τους και με τα προνόμια που τους παρέιχε η Συνθήκη του Κιουτσούκ-Καϊνάρτζη (21 Ιουλίου 1774) μεταξύ Ρωσίας και Τουρκίας ταξίδευαν υπό ρωσική σημαία σ' όλα τα λιμάνια του Αιγαίου, του Εύξεινου και του Δούναβη.

Οι Ναπολεόντιοι πόλεμοι (1799-1815) κατά τους οποίους η Αγγλία για πολλά χρόνια είχε αποκλείσει τα ευρωπαϊκά παράλια, έφεραν πολλά κέρδη στους Έλληνες ναυτικούς που διασπούσαν, ριψοκινδυνεύοντας, τον αποκλεισμό και ανεφοδίαζαν τα ευρωπαϊκά λιμάνια.

Τα ελληνικά πληρώματα είχαν αποκτήσει και πολεμική εμπειρία, αφού τα πλοία τους εξοπλίζονταν με πυροβόλα για να αντιμετωπίζουν τους Βερβερίνους (Αλγερία, Τύνιδα, Μαρόκο) πειρατές, με τους οποίους έδιναν πραγματικές ναυμαχίες όπου συναντιόνταν.

Από το 18^ο αιώνα και μετά, τα γεγονότα που διαδραματίζονται στο Αιγαίο συμβάλλουν, ιδιαίτερα, στο μεγαλύτερο προσδιορισμό της ιδέας της απελευθέρωσης. Έχει φθάσει πλέον η στιγμή που το Ελληνικό Έθνος θα απαιτήσει την πολιτική του χειραφέτηση. Στα καράβια του, στους καπετάνιους και τους ναύτες του θα στηριχθεί και πάλι.

Με το ναυτικό του σκλαβωμένου Έλληνα έγινε κάτι το ανεπανάληπτο. Δημιουργήθηκε ένα πολεμικό ναυτικό, πριν δημιουργηθεί κράτος. Το ελληνικό κράτος. Αυτό δεν έχει ξαναγίνει στην παγκόσμια ιστορία. Η Αναγέννηση θα έρθει και πάλι από τη θάλασσα με το ναυτικό των «θαυμάσιων σκοπέλων» του Κάλβου. Ύδρα, Σπέτσες, Ψαρά και άλλα νησιά θα γράψουν στη θάλασσα το υπέροχο έπος της Ανεξαρτησίας.

Τα σιτοκάραβα του ραγιά, εκείνα δηλαδή που χρησιμοποιούσαν οι Έλληνες για το εμπόριο, είναι αυτά που θα πολεμήσουν με τα δίκροτα και τα τρίκροτα του Οθωμανικού Στόλου. Για πολλούς αιώνες δεν υπήρχε διάκριση μεταξύ εμπορικών και πολεμικών караβιών. Τα μέσα του 8^{ου} π.Χ. αιώνα και ο 14^{ος} μετά Χριστόν αιώνας αποτελούν τα ορόσημα για το διαχωρισμό τους. Στην πρώτη περίπτωση με την καθιέρωση του εμβόλου και στη δεύτερη με την προσθήκη του πυροβόλου.

Μετά την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού το νεοσύστατο ελληνικό κράτος μέσα σ' άλλα προβλήματα που θα κληθεί ν' αντιμετωπίσει είναι και η οργάνωση του εμπορικού και

πολεμικού του ναυτικού. Η ελληνική γη είναι ορεινή και άγονη, στη θάλασσα πρέπει να ζητήσει την ευημερία του. Στη θάλασσα θα ζητήσει τη σωτηρία του από τους εχθρούς που το περιβάλλουν.

Με τη διάθεση για την εκπλήρωση του ιστορικού τους ρόλου οι Έλληνες, μέσα από πολλά προβλήματα, ετοιμάζονται να γράψουν μια από τις ενδοξότερες σελίδες της Ιστορίας τους. Τους νικηφόρους αγώνες των Βαλκανικών Πολέμων. Οι Έλληνες θα γίνουν κυρίαρχοι του Αιγαίου και θα απελευθερώσουν τα νησιά του. Η νίκη τους θα αυξήσει την έκταση της χώρας κατά 90% και τον πληθυσμό της κατά 80%. Η Ελλάδα θα αποτελέσει υπολογίσιμο πλέον παράγοντα και ως βαλκανική δύναμη και ως ναυτική παρουσία στην Ανατολική Μεσόγειο.

Η μοίρα όμως του Έλληνα δεν τον αφήνει να ησυχάσει στη μικρή αυτή γωνιά της γης. Το θρίαμβο των Βαλκανικών Πολέμων θα διαδεχθεί, δυστυχώς, η καταστροφή του 1922. Η Μικρασιατική συμφορά φέρνει το Έθνος στο χείλος της αβύσσου. Οι πρόσφυγες της μητέρας Ιωνικής γης κρατάνε καλά μέσα τους την ικανότητα επιβίωσης και δημιουργίας, που πάντα έκρυβε μέσα του ο Έλληνας. Πολλοί απ' αυτούς θα φύγουν θα ταξιδέψουν με εφόδιο τη σχέση του με τη θάλασσα που κληροδότησε στα κύτταρά τους ο μαχητής της Σαλαμίνας. Τα πρώτα ψήγματα της μετέπειτα τεράστιας ανάπτυξης της εμπορικής μας ναυτιλίας θα μπου εκείνη την περίοδο.

Η μυστική όμως φλόγα του Γένους καίει ακόμα και είναι εκείνη που θα το κάνει, με τα λίγα, τα ελάχιστα πραγματικά μέσα που διαθέτει, να ζητήσει τη σωτηρία του και πάλι στα «ξύλινα τείχη». Μετά τη γερμανική εισβολή και κατάκτηση της Ελλάδος, το ένδοξο Πολεμικό Ναυτικό θα ξενιτευτεί σε μακρινές θάλασσες όπου με πάθος και αυταπάρηση θα πολεμήσει, μαζί με τους συμμάχους του, τη φασιστική και ναζιστική θηριωδία για να γυρίσει νικητής στη Μητέρα Πατρίδα.

Ο 2^{ος} Παγκόσμιος Πόλεμος θα τελειώσει αφήνοντας πίσω του ερείπια και ελπίδες. Οι Έλληνες μέσα από διχόνοιες και συγκρούσεις ψάχνουν το δρόμο τους. Τον βρίσκουν εκεί που τον εύρισκαν πάντα, στη θάλασσα. Η Ελληνική εμπορική ναυτιλία γίνεται η πρώτη δύναμη στον κόσμο και το Πολεμικό Ναυτικό καλείται και πάλι να παίξει το σπουδαίο του ρόλο. Εκείνο του θεματοφύλακα των ελευθεριών του λαού μας και της ανεξαρτησίας του Έθνους.

Οι περισσότεροι λαοί αγαπούν τη θάλασσα. Οι δεσμοί όμως του Έλληνα μ' αυτή είναι αμέτρητοι όπως η απεραντοσύνη της, βαθείς όπως οι άβυσσοί της, ακατάλυτοι όπως η αιωνιότητά της. Τα πεπρωμένα του Έλληνα ξεκινούν από την εποχή του μύθου και έρχονται ολόισια, μέχρι σήμερα, από τα βάθη της ιστορίας.

Όλοι οι Έλληνες, στεριανοί και νησιώτες αισθάνονται «φίλη» τη θάλασσα. Γι' αυτό και η λέξη θάλασσα, παράγωγη της πανάρχαιας λέξης «αλς», είναι μια από τις αρχαιότερες της γλώσσας μας. Είναι λέξη προελληνική που χρησιμοποιούν οι Έλληνες από τότε που υπάρχουν στον κόσμο.

Η Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία δεν γεννήθηκε στην κορυφή κάποιου βουνού ή στη μέση κάποιας κοιλάδας, αλλά στα παράλια της Ιωνίας. Και οι τιτάνες της σκέψης, όπως ο Θαλής, ο Πυθαγόρας, χάρις στη θάλασσα μπόρεσαν να περιοδεύσουν τον τότε γνωστό κόσμο, ν' αποκτήσουν γνώσεις και να δημιουργήσουν. Τότε που δεν υπήρχε οδικό δίκτυο, η θάλασσα ήταν ο μόνος ανοιχτός δρόμος για τον άνθρωπο.

Ο φιλόσοφος Εμπεδοκλής στην κοσμογονική του θεωρία για το σύμπαν όπου αναφέρει ότι έχει πλασθεί από τέσσερα στοιχεία, τη γή, το νερό, τον αέρα και τη φωτιά, υποστηρίζει ότι η θάλασσα είναι ο ιδρώτας της γης.

Οι Έλληνες είναι θαλασσινοί στη σκέψη, την ψυχή, την έκφραση, την ψυχολογία. Μεγάλο μέρος της Ελληνικής γενιάς είναι γενιά θαλασσινή, θαλασσόδερτη, θρεμμένη με βοριάδες και κύματα, με τρικυμίες και μπουνάτσες, αναστημένη με το ζωογόνο αγέρα της θάλασσας, που περιλούζει και δροσίζει την χώρα μας.

Η ναυτοσύνη δεν είναι απλή ή μονοσήμαντη υπόσταση για τον Έλληνα Ναυτικό. Είναι η ίδια η ζωή του, η ύπαρξή του. Η αγάπη, το μεράκι, το φιλότιμο, η λεβεντιά του Έλληνα Ναυτικού έχουν αποτυπωθεί πάνω στα γραφήματα, τις ζωγραφιές, τα ομοιώματα των караβιών και καϊκιών που ταξιδεύουν στις θάλασσές του.

Η Ελληνική Ναυτοσύνη, γερό κλαδί της Παγκόσμιας Ναυτοσύνης, στάθηκε η τέχνη και η επιστήμη στα χρόνια της ειρήνης, μα και του πολέμου.

Ο Ευριπίδης έφερνε αδιάκοπα τη θάλασσα στο στόμα του και στην Ελένη του διαφαίνεται ο ρόλος του θαλασσινού στοιχείου.

Πόσα δεν έχει γράψει πάνω της ο Έλληνας Ναύτης. Κάθε κύμα και γραφή. Κάθε σπηλιά και θρύλος. Και όλη της μια ιστορία συναρπαστική.

Άραγε χωρίς τη θάλασσα θα υπήρχε η Σαλαμίνα; Και χωρίς τη Σαλαμίνα δεν θα είχαν τελειώσει όλα για την υπόθεση της Δημοκρατίας στις Θερμοπύλες, ηρωικά μεν, αλλά καταστροφικά;

Ο λαϊκός μας ζωγράφος Θεόφιλος θα ζωγράφιζε τον Θεμιστοκλή, τον Μιαούλη, τον Κουντουριώτη να ναυμαχούν δίπλα- δίπλα. Γιατί η ίδια καρδιά, η ίδια δύναμη τους ψυχώνει. Και δεν θάχε άδικο, γιατί η ιστορία σε τούτο τον τόπο είναι μία.

Τούτο εδώ το σμαραγδένιο κομμάτι της γης που μας έταξε η μοίρα να ζούμε, έχει για λίκνο του το κύμα και τα παραμύθια των θεών της θάλασσας.

Ο άνθρωπος έχει γεννηθεί να ζει πάνω στη στεριά. Ο Έλληνας όμως έχει θαλασσινό ένστικτο και βασιζέται την ύπαρξή του στο υγρό στοιχείο, ενώ ακονίζει το μυαλό του με την αλμύρα της θάλασσας.

Προφανή είναι σήμερα τα αγαθά αποτελέσματα της θάλασσας για τον Έλληνα. Αφ' ενός η Εμπορική μας Ναυτιλία που έχει μεταβάλλει την οικονομική θέση της χώρας μας στο διεθνή στίβο και αφ' ετέρου ο Τουρισμός ο οποίος, με την κατάλληλη προβολή των νησιών μας, μπορεί να γίνει σημαντικός οικονομικός παράγων για την Πατρίδα μας.

Τραγική κι' ασταμάτητη όμως είναι η προσφορά των ναυτικών μας, σύμφυτος προς τον τίμιο και άγιο μόχθο τους, καθώς ταξιδεύουν την ελληνική σημαία στα μακρινά και άξενα πελάγη. Μεγάλος ο φόρος αίματος. Και μοναδική ευχή που αναβλύζει από την ψυχή όλων μας είναι: Ο Θεός και ο Αι-Νικόλας να τους έχει καλά και να δυναμώνει τα έργα τους.

Καλές θάλασσες και καλά ταξίδια...